

**ПРОГРАМА ДО ДЕРЖАВНОГО ЕКЗАМЕНУ
З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ З МЕТОДИКОЮ
НАВЧАННЯ
(ОКР «спеціаліст»)**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

В умовах реалізації концепції навчання української літератури ставляться нові вимоги до підготовки вчителя-словесника, відповідно до яких випускники педагогічних закладів повинні володіти теоретичними знаннями, мати ґрунтовні практичні навички, високу професійну майстерність.

Основи професійної майстерності майбутнього вчителя-словесника формуються у педагогічному університеті у ході вивчення літературознавчих дисциплін та методики навчання української літератури.

Мета державного екзамену з української літератури та методики її навчання – встановити якість фахової підготовки вчителя-словесника ОКР «спеціаліст».

Екзамен повинен виявити, якою мірою майбутні вчителі оволоділи теорією у єдності її елементів як необхідною передумовою аналітичної дії і правильно нею користуватися (уміння уважного прочитання твору, вміння опиратись на текст і на теорію при обґрунтуванні тих чи інших тез тощо, знання критеріїв досконалості змісту й форми художнього твору, розрізнення художніх засобів, знання особливостей аналізу творів різних жанрів і жанрових різновидів, особливостей читання і переповідання творів різних жанрів, а також загальними вимог до цього процесу, уміння творчо підійти до того чи іншого завдання, відстоювати власну думку, гнучко інтерпретувати ті чи інші положення, досконало моделювати, конструювати й організовувати класну та позакласну роботу) з опорою на знання фактів, термінології, методів навчання, принципів, закономірностей і тенденцій розвитку сучасної методичної науки.

На державному екзамені студенти мають продемонструвати розуміння й знання методики навчання української літератури.

Програма складена на основі чинних типових та робочих програм педагогічних закладів для спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова та література)

Програма державного екзамену вміщує такі розділи:

1. Українська література.
2. Методика навчання української літератури.
3. Історія української літератури.
4. Теорія української літератури.
5. Критерії оцінювання відповіді студентів на державному екзамені з української літератури та методики її навчання.

Оцінювання результатів складання державних іспитів та/або захисту випускних кваліфікаційних робіт здійснюється у порядку, передбаченому прийнятою в Університеті системою контролю знань:

- за національною (4-бальною) шкалою:

відмінно;
добре;
задовільно;
незадовільно.

- за 100-бальною шкалою:

90 – 100 балів – **відмінно** – відмінне виконання з незначними помилками;
82 – 89 балів – **добре** – вище середніх стандартів, але з деякими помилками;
75 – 81 бали – **добре** – в цілому змістовна робота зі значними помилками;
69 – 74 бали – **задовільно** – чітко, але зі значними недоліками;
60 – 68 бали – **задовільно** – виконання відповідає мінімальним критеріям;
менше 60 балів – **незадовільно**.

При визначенні оцінки випускної кваліфікаційної роботи береться до уваги рівень теоретичної, наукової та практичної підготовки студентів.

Основні теми:

Жанрове і тематичне розмаїття українського фольклору. Особливості вивчення фольклору в ЗОШ (на прикладі одного жанру за вибором).

Український героїчний епос. Жанровий склад. Періодизація та циклізація. Провідні сюжети і теми.

“Слово о полку Ігоревім” як найвидатніша пам’ятка давньоруського письменства. Переклади і переспіви, мотиви і образи цього твору у пізнішій літературі. Особливості вивчення твору в школі. Прочитати напам’ять уривок.

Козацькі літописи Самовидця, Григорія Граб’янки, Самійла Величка, їх тематика, образи, патріотичний пафос, стильові особливості. Характерні риси стилю бароко.

Г. Сковорода як найвидатніший український філософ – просвітитель, педагог і письменник XVIII ст.

Творчість Івана Котляревського. Жанрові та стильові особливості поеми «Енеїда». Епохальне значення цього твору. Методика вивчення «Енеїди» в школі.

Поняття про сентименталізм та особливості його розвитку в українській літературі. Художня манера Г. Квітки-Основ’яненка-повістяра («Маруся», «Козир-дівка»).

Байка як літературний жанр. Становлення нової української літературної байки. Розвиток цього жанру у творчості письменників XIX століття (П. Гулака – Артемовського, Євгена Гребінки, Леоніда Глібова та ін.). Особливості вивчення байки в школі. Прочитати напам’ять одну байку Л. Глібова за вибором.

Багатогранність творчої діяльності Т. Шевченка, його місце в історії літератури, у розвитку суспільно – політичної, філософської та естетичної думки. Періодизація його творчості. Прочитати напам’ять одну поезію за вибором.

Рання творчість Т. Шевченка, її романтичний характер. Поема “Гайдамаки”, її ідейно-художній аналіз. Методика вивчення поеми в школі.

Політична сатира Т. Шевченка («Сон», «Кавказ», «І мертвим, і живим...»), оцінка її І. Франком.

«Чорна рада» П. Куліша – перший український історичний роман. Аналіз цього твору у контексті розвитку історичного роману другої половини XIX століття. Методика вивчення історичних творів у школі.

Творчість Панаса Мирного. Соціально-психологічні романи “Хіба ревуть воли , як ясла повні?”, “Повія”, їх історико-літературне значення.

Тематичне і жанрове багатство доробку М. Старицького.

Майстерність Івана Нечуя – Левицького. І. Франко про цього митця слова. Вивчення творчості письменника в школі.

Внесок М. Кропивницького та І. Карпенка-Карого у розвиток української драматургії. Особливості вивчення драматургії письменників у школі.

Жанрове і тематичне розмаїття лірики І. Франка, місце її у світовій літературі. Методика вивчення лірики І.Франка в школі. Прочитати одну поезію напам'ять за вибором.

Поєми І. Франка, їх проблематика, образи, поетика, особливості вивчення в школі.

Іван Франко як критик і літературознавець.

Жанрове і тематичне розмаїття прози І. Франка. Методика вивчення прозових творів у школі.

Основні мотиви лірики Лесі Українки та методика її вивчення в школі.

Проблематика, образи, художня оригінальність драматичних поєм Лесі Українки. Риси символізму у драматичній поємі “Лісова пісня”. Особливості вивчення поєми в школі.

Глибокий психологізм і ліризм новел В.Стефаника. Роль художньої деталі. Методика вивчення творчості письменника в школі.

Художнє багатство української поезії початку ХХ століття. Модерністські тенденції в ній (М. Вороний, Олександр Олесь та ін.). Вивчення творчості поетів цього періоду в школі. Прочитати напам'ять одну поезію за вибором.

Проблема «земля і людина» у повістях М.Коцюбинського «Fata morgana» та О. Кобилянської «Земля». Вивчення творів письменників у школі.

Художня індивідуальність В. Винниченка. Вивчення творчості письменника в школі.

Художні здобутки П. Тичини. Еволюція його творчого методу. Вивчення творчості П.Тичини в школі. Прочитати напам'ять одну поезію за вибором.

Неокласики в українській літературі. Основні мотиви і висока майстерність поезії М. Рильського. Методика вивчення творчості поета в школі. Прочитати напам'ять одну поезію за вибором.

Драматургія Микола Куліша – визначне явище у світовій літературі. Вивчення творчості письменника в школі. Специфіка вивчення драматичних творів.

Своєрідність художнього осмислення трагізму громадянської війни у творах Миколи Хвильового.

Художня своєрідність прозового доробку Ю. Яновського. Вивчення творчості письменника в школі.

О. Довженко як творець жанру кіноповісті. Основні риси його індивідуального стилю. Особливості вивчення жанру кіноповісті в школі.

Самобутність індивідуального стилю М. Стельмаха.

Художні здобутки О. Гончара-романіста («Людина і зброя», «Собор» та ін.).

Ідейно-художні здобутки поезії шістдесятників ХХ ст. (В. Симоненко, М. Вінграновський, Д. Павличко та ін.). Специфіка вивчення ліричних творів у школі. Прочитати напам'ять одну поезію за вибором.

Тематика, проблематика, художня своєрідність прози Гр. Тютюнника.

Проблеми мистецтва та образ головної героїні у романі Л.Костенко «Маруся Чурай». Особливості вивчення твору в школі.

Ідейно-художні особливості поезії І. Драча. Прочитати одну поезію напам'ять за вибором.

Жанровий діапазон і поетика творчості Емми Андіївської.

Поетичні здобутки постшістдесятників (В. Герасим'юка, І. Римарук та ін.) та вивчення їхньої творчості в школі.

Жанровий і стильовий діапазон творчості О. Ірванця.

Проблематика і поетика художньої прози О. Забужко («Польові дослідження з українського сексу», «Інопланетянка», «Казка про калинову сопілку» та ін.).

Художня своєрідність роману Ю. Винничука «Мальва Ланда».

Поетичний світ Тараса Мельничука.

Творча індивідуальність Марії Матіос («Солодка Даруся», «Майже ніколи не навпаки», «Москалиця» та ін.).

Постмодерні експерименти в українській поезії учасників груп «Бу-Ба-Бу», «Нова дегенерація», «Пропала грамота», «Лу Го Сад» та ін.

Прочитати напам'ять одну поезію за вибором. Українська постмодерна проза. Внесок у її розвиток Ю. Андруховича («Рекреації», «Московіада», «Перверзія», «Дванадцять обручів», «Таємниця» та ін.)

Поетичні здобутки «вісімдесятників» (К. Москальця, В. Герасим'юка, І. Римарука, В. Малишко, Н. Білоцерківець та ін.). Прочитати напам'ять одну поезію за вибором.

Поетика прози Є. Кононенка.

Оригінальність поетичного мислення С. Жадана.